

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קו

למדנו במשנה לעיל שכל המקלקלים פטורים: רבי אבהו מביא ברייתא שכל המקלקלים פטורים חוץ מחובל ומבעיר. רבי יוחנן מבאר שהברייתא עוסקת בחובל הצריך את הדם הנצרך למאכל לכלבו, ומבעיר הצריך את האפר לכסות בו צואה, שאף שהוא מקלקל את הנחבל או את הדבר הנשרף, הרי הוא מתקן כלפי הכלב או השימוש באפר, ולכן אינו נחשב למקלקל וחייב.

הגמרא מקשה על רבי אבהו, שהרי במשנה כתוב כל המקלקלין פטורים משמע שאף חובל ומבעיר? הגמרא מתרצת שהמשנה היא כדעת רבי יהודה שסובר שהמקלקל בחבורה (ובהבערה) פטור, והברייתא היא כדעת רבי שמעון שמחייב את החובל והמבעיר בשבת אף שהם מקלקלים. טעמו של רבי שמעון: מכך שהתורה צריכה להתיר למול כשחל היום השמיני בשבת (שהרי הוא חובל), משמע שהחובל סתם חייב. וכן מכך שהתורה אסרה לבית דין להתיך פתילה של עופרת בשבת כדי לשרוף בת כהן שזינתה, משמע שהמבעיר בשבת חייב.

לדעת רבי יהודה מילה היא תיקון לאדם ואינו נחשב למקלקל, וכן התכת פתילה של עופרת אינה קלקול כיון שזהו דרך בישול.

משנה: לדעת רבי יהודה - הצד ציפור למגדל (= ארון), וצבי לבית ונעל בפניו חייב, אבל ציפור לבית אינה צידה לפי שיכול לצאת מהחלון, וכן צבי לגינה או לחצר אין זו צידה. **לדעת חכמים** - צפור למגדל וצבי לבית / לגינה / לחצר / ולביבין (= מקום מוקף גדר) חייב. **רשב"ג אומר** - זה הכלל מחוסר צידה (= שקשה לתפוס אותו שם) פטור, לא מחוסר צידה חייב.

גמרא: משנה במסכת ביצה: אסור לצוד דגים מהביבירים (= בריכות מים) ביום טוב, משום שהם לא נחשבים כניצודים שם (ואסור לצוד ביו"ט), אבל מותר לצוד חיה ועוף מהביבירים משום שהם נחשבים כבר כניצודים שם. הגמרא מקשה שלמדנו בברייתא שאסור לצוד מהביבירים של חיות עופות ודגים ביו"ט.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למסקנת הגמרא המשנה במס' ביצה שמתירה לצוד עוף מהביבר ביו"ט עוסקת בביבר מקורה שהעוף נחשב לניצוד שם, והברייתא שאוסרת עוסקת בביבר שאינו מקורה. ומה שהתירה המשנה בביצה לצוד חיה ביו"ט לפי ששם מדובר בביבר קטן שהוא נחשב לניצוד שם, והברייתא שאוסרת עוסקת בביבר גדול.

המשנה שלנו עוסקת בציפור דרוך שגם בבית אי אפשר לצודה לפי שהיא נשמטת מזוית לזוית, ולכן המכניסה לבית פטור.

הגמרא מבארת מהו ביבר קטן או גדול: לדעת רב אשי: ביבר קטן - שאם רץ יכול לתפוס את החיה בְּשִׁחְיָה אחת (= בפעולת ריצה והתכופפות אחת), ואם לא, הוא נחשב לביבר גדול. אפשרות נוספת: ביבר קטן - שהצל של כותל אחד מגיע לכותל השני. אפשרות נוספת: ביבר קטן - שאין בו פינות שהוא יכול להישמט בהם.

הצד צבי סומא (= עיור) או ישן חייב, כיון שהוא יכול לברוח. הצד צבי חיגר או זקן או חולה (= רק כשהוא חולה מחמת עיפות) פטור, כיון שאינו יכול לברוח.

הצד חגבים, גזין (= מין חגב טהור, וראה הגהת הב"ח), צרעין, ויתושים, לדעת רבי מאיר חייב. ולדעת חכמים כל שבמינו ניצוד (= שהדרך לצוד אותו) חייב, וכל שאין במינו ניצוד פטור.

הצד חגבים בשעת הטל (= עיניהם מתעוורות והם ניצודים ועומדים) פטור, בשעת השרב חייב. אלעזר בן מהבאי אומר אם הם מקלחות ובאות (= באים הרבה יחד) אפילו בשעת השרב פטור, כיון שהם כניצודים.

משנה: צבי שנכנס מאליו לבית ונעל אחד בפניו חייב, שבכך הוא צד אותו. נעלו שנים, פטורים (= 'שנים שעשאוה', לעיל צב:). לא יכול אחד לנעול לבד ונעלו שנים חייבים, שכל אחד עשה מלאכה שלמה, ר"ש פוטר (בואר בגמרא לעיל צג:).

גמרא: הצד ארי בשבת לא חייב עד שיכניס אותו לכלוב המיועד לו, משום שכשהוא כועס הוא משחית והולך ונשמט מהתופסו.